

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การเลือกตั้ง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้คัดเลือกตัวแทนของตนเพื่อไปทำหน้าที่แทน ซึ่งมีอยู่ในระดับต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งในระดับประเทศ คือการเลือกตั้ง ส.ส. ก็เพื่อเลือกตัวแทนทำหน้าที่จัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ หรือมีหน้าที่ทางนิติบัญญัติออกกฎหมายควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล/ส่วนการเลือกตั้งในระดับชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ก็เพื่อให้ได้ตัวแทนไปทำหน้าที่ในการบริหารงานในระดับท้องถิ่น หรือเข้าไปทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติของสภาแห่งท้องถิ่นนั้น ๆ หรือควบคุมการบริหารงานของท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้ง ส.ท., ส.จ. กรรมการสภาภิบาล

การเลือกตั้งในทางการเมืองระดับชาติ ทำให้สามารถเลือกรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศ ทำให้รัฐบาลต้องสิ้นสุดลง การเลือกตั้งมีผลทำให้รัฐบาลต้องระมัดระวังการทํานานของตน และการเลือกตั้งยังทำหน้าที่เป็น "กลไกเชื่อมโยง" (linkage mechanism) สะท้อนทัศนคติของสาธารณชนต่อนโยบายของรัฐบาล¹ นอกจากนี้การเลือกตั้งยังมีบทบาททางอ้อม โดยทำให้อำนาจของรัฐบาลเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย จากความเป็นจริงที่ว่ารัฐบาลได้รับเลือกมาจากประชาชน ประชาชนจึงยอมรับในสิทธิอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล ส่วนด้านของประชาชน ถ้าเปรียบเทียบระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นศาสนาการเลือกตั้งก็เป็นเหมือนการประกอบพิธีทางศาสนาที่สำคัญ ทำให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของศาสนา นั่นคือการเลือกตั้งจะทำให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทำให้บุคคลค่อย ๆ รับเอาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแทรกซึมเข้าไปในจิตใจ หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ อำนาจของรัฐบาลที่มีต่อสมาชิกในสังคม จึงเป็นอำนาจที่ได้รับจากประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาล หากใช้มาจากสวรรค์ไม่ ดังนั้นรัฐบาลหรือผู้ปกครองประเทศที่ผ่านการเลือกตั้งจึงต้องเป็นผู้รับใช้สมาชิกในสังคม หากใช้เป็นเจ้านายไม่ เพื่อประชาชนในสังคมจะได้มีโอกาสบังคับให้รัฐบาลทำหน้าที่ได้ถูกต้อง ไม่ผิดรูปผิดรอยตามที่คาดหมายไว้ บุคคลที่ประกอบเป็นรัฐบาลจึงควรผ่านกระบวนการเลือกจากราษฎรเป็นครั้งคราว

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เลือกสรรรัฐบาลที่จะมาทำการปกครองและสร้างความชอบธรรมให้แก่อำนาจปกครองของผู้ปกครองให้เป็นไปโดยสันติ การเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคหรือหนึ่งกลุ่ม หรือมีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติศาสนา การเลือกตั้งจะมีบทบาทสำคัญในการยึดข้อขัดแย้งในระบบการเมือง ได้ระดับหนึ่ง โดยเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาและธรรมเนียมปฏิบัติที่ใช้บังคับในระบบการเมืองนั้น (การเลือกตั้ง

¹ กระมล ทองธรรมชาติ และ คณะ, การเลือกตั้งพรรคการเมือง และ เสถียรภาพของรัฐบาล (กรุงเทพมหานคร : มาสเตอร์เพรส, 2531), หน้า 6.

ที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์กติกาดังกล่าวทำให้คู่ต่อสู้ทางการเมืองยอมรับผลการตัดสินใจของผู้เลือกตั้ง² วิธีการเช่นนี้ช่วยอำนวยความสะดวกให้การสืบทอดอำนาจทางการเมืองและการปกครองเป็นไปอย่างสันติ ไม่ต้องอาศัยวิธีการที่ผิดกฎหมายและไม่ชอบธรรม เช่น การปฏิวัติรัฐประหารเป็นกลไกในการสับเปลี่ยนอำนาจ กระบวนการสับเปลี่ยนอำนาจการปกครองโดยการเลือกตั้งนี้ เป็นกลไกสำคัญที่จะคอยเตือนสำนึกของผู้แทนราษฎร หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับตำแหน่งหน้าที่โดยการเลือกตั้งให้ตระหนกอยู่ตลอดเวลาถึงความรับผิดชอบของตนต่อประชาชน และมีประชาชนคอยจับตาดูการกระทำของบรรดาผู้แทนราษฎรอยู่เสมอ ดังนั้น จะต้องทำหน้าที่อย่างดีที่สุดและด้วยความรับผิดชอบต่อประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินอนาคตทางการเมืองของตนด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนของปวงชนอีก

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญของทุกประเทศ เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) โดยการเลือกสรรตัวแทนของตนไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตน การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมของประเทศ มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของตนและเพื่อนมนุษย์ว่าสามารถตัดสินใจเลือกรัฐบาลเลือกรูปแบบการปกครอง วิธิตำเนินการปกครองระบบเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของตนเองได้ การเลือกตั้งจะนำไปสู่ความพยายามของประชาชนที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกระทำของรัฐบาลปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้มีบูรณาการภายในระบบการเมืองของชาติ และระดมประชาชนเข้าร่วมในระบบการเมืองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นทุกระบบการเมืองจึงจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้น เพื่อแสวงหาความชอบธรรมในอำนาจปกครองให้แก่ตน³

สมบัติ จันทวงศ์ กล่าวว่า การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญมาก ไม่เพียงแต่สร้างความชอบธรรมให้กับผู้ปกครอง หรือรูปแบบการปกครอง หรือไม่ได้เป็นแต่เพียงขบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือเป็นการควบคุมให้ตัวแทนของประชาชนต้องขึ้นอยู่กับประชาชน หรือเป็นการสืบทอดอำนาจของผู้มีตำแหน่งทางการเมืองโดยสันติวิธีเท่านั้น หากแต่การเลือกตั้งยังเป็นการสื่อสารติดต่อกันระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง เป็นกระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมืองที่สำคัญ เป็นโอกาสทองครั้งต่าง ๆ ทางการเมืองจะเข้าไปสัมผัสสปลกเจ้าประชาชนให้ใช้สิทธิที่จะเลือกทางออกให้แก่สังคม หรือไม่ใช่สิทธิดังกล่าวในความหมายที่แท้จริงก็ได้เช่นกัน⁴ เหตุนี้การเลือกตั้งจึงมีความหมายกว้างขวางถึงการที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ได้มีโอกาสเลือกโดยความคิดเห็นของพวกเขาอย่างแท้จริง โดยไม่มีอะไรแอบแฝง เพราะฉะนั้นถ้าพิจารณาตามความหมายนั้นแล้ว มีเพียงไม่กี่ประเทศที่เป็นการเลือกตั้งที่แท้จริง

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

⁴ สมบัติ จันทวงศ์, การเมืองเรื่องเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2529

(กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา, 2530), หน้า 1.

จากความสำเร็จของการเลือกตั้งดังกล่าว จนปัจจุบันรัฐบาลเกือบทุกประเทศไม่ว่าจะมีระบอบการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยหรือสังคมนิยมต่าง ๆ ก็กำหนดให้มี "การเลือกตั้ง" และจะประกาศว่าตนได้ครองอำนาจในฐานะ เป็นตัวแทนของประชาชนในประเทศโลกเสรีจะยึดหลักการที่ว่าผู้บริหารประเทศจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ไม่ทางตรงก็ทางอ้อมโดยถือว่าการเลือกตั้งคือการเป็นตัวแทนของชนทั้งชาติ⁵

การเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นที่โหนดหรือแบบใด จุดรวมที่สำคัญของการเลือกตั้ง ได้แก่ การระดมมติมหาชน เพื่อสร้างความชอบธรรมของการปกครอง การเลือกตั้งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการเลือกสรรผู้ปกครอง เลือกแนวนโยบายที่ใช้สร้างสรรค์การเรียนรู้ทางการเมือง และสร้างบูรณาการของชาติ ฯลฯ ด้วยคุณประโยชน์ดังกล่าวจึงทำให้การเลือกตั้งมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับระบบการเมืองเกือบทุกประเภท ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา มีเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นที่ไม่สามารถจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นได้อย่าง เป็นกิจจะลักษณะ และประเทศดังกล่าวนี้มักมีปัญหาในเรื่องความมีเสถียรภาพทางการเมืองหรืออีกนัยหนึ่งมีระดับแห่งการพัฒนาทางการเมืองต่ำ⁶

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยทั่วไปแล้วก็คือหลักการเช่นเดียวกับการเลือกตั้งในระดับชาติ แต่ตัวแทนที่ได้รับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นจะมีบทบาทหน้าที่แคบกว่าระดับชาติ อยู่ภายใต้อำนาจของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กระจายอำนาจให้อำนาจท้องถิ่นดำเนินการ อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นถือเป็นพื้นฐานทางการเมืองที่ดีในระดับชาติ เป็นการก่อให้เกิดการเรียนรู้สร้างความเข้าใจในระบบการเมืองที่มีการเลือกตั้งให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวว่าการเมืองระดับชาติ ขณะเดียวกันเป็นการสร้างประสบการณ์ทางการเมืองแก่ผู้ที่สนใจเข้ามาร่วมการเมืองในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตัวแทนในทางการเมือง

ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมจะต้องเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวก่อนที่จะเรียนรู้และเข้าใจสิ่งที่อยู่ไกลตัวออกไป ถ้าตราบใดที่ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นไม่ได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว ก็ยากที่จะให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระดับชาติ ในหลายประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติเจริญมั่งคั่ง เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ สวีตเซอร์แลนด์ เป็นต้น ถ้าศึกษาให้ลึกซึ้งแล้ว ก็จะพบความจริงว่าเพราะพื้นฐานของการเมือง

⁵ Samuel A. Johnson, Comparative Government (New York : Baron's Educationnal Series, Inc., 1973), p.15 อ้างถึงใน ไพรัตน์ เตชะเสถียร, "การออกเสียงเลือกตั้งในอาณานิคม" ศึกษารณการ ไปออกเสียงเลือกตั้งในอัตราสูง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 1.

⁶ สัจจิต บุญงการ, พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (เอกสารเผยแพร่ผลงานวิจัยฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 1-2.

การปกครองท้องถิ่นของเขาเข้มแข็ง ประชาชนในประเทศเหล่านั้นต่อสู้ และพัฒนาทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นอย่าง เสี่ยงสละ เป็นระยะเวลายาวนาน 7 ในทางกลับกันประเทศที่ระบอบ ประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้งยังไม่สามารถหยั่งรากได้อย่างมั่นคง เช่น หลายประเทศในเอเชีย จะพบว่าการเมืองการปกครองของประชาชนในท้องถิ่น มีลักษณะอ่อนแอไม่แตกต่าง ไปจากการเมือง ระดับชาติ ประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ตระหนักถึงผลประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละครั้ง ประชาชนสนใจไปใช้สิทธิกันน้อยมากผู้ได้รับเลือกตั้ง เองก็ไม่เกิดความรู้สึกภูมิใจ และขาดความผูกพันรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้เลือกตั้งหรือ ประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนผู้เลือกตั้งมีความรู้สึกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการปฏิบัติหน้าที่อัน เป็นภาระจำยอมอย่างหนึ่งเท่านั้น มิใช่เป็นการ ไปเลือกผู้ที่ตนเห็นว่าเหมาะสมที่สุด เข้าไปดำเนินการต่าง ๆ เพื่อรับใช้ประชาชนในท้องถิ่น หรือเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน ที่ตนคิดเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจกับหลักการปกครองตนเองในท้องถิ่น และประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับจากการ ปกครองท้องถิ่นอีกด้วย เมื่อประชาชนได้เข้าใจหรือไม่เห็นกับประโยชน์ในสิ่งที่ใกล้ตัว เขา จึงยอม ทาให้เขาไม่เข้าใจประโยชน์หรือหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติ 8

โดยทั่วไปแล้ว การเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องกันอย่างซับซ้อน ยิ่งการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงแล้ว ยิ่งมีการใช้เทคนิคและกลุบายชนิดต่าง ๆ ใน กิจกรรมการเลือกตั้งสูงตามไปด้วย นักรัฐศาสตร์ให้ข้อสังเกตว่าการเลือกตั้งในปัจจุบันนี้นั้นน่าจะมี ความซับซ้อน หรือมีปัจจัยเกี่ยวเนื่องมากยิ่งขึ้น เป็นต้นว่ามีคนเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งในแง่ของ ผู้สมัครและผู้ไปใช้สิทธิ มีการใช้เงินในการหาเสียงเลือกตั้งจำนวนมากจนสร้างความสำคัญให้แก่ องค์การต่าง ๆ ทางการเมืองมากขึ้น และที่สำคัญคือ การเลือกตั้งได้สร้างความชอบธรรมให้กับ การปกครองสมัยใหม่ได้อย่างดียิ่งสามารถกำหนดได้อย่างเฉียบขาดปราศจากการโต้แย้งว่า จะให้ใคร หรือกลุ่มใดเป็นผู้ปกครองจึงจะมีความเหมาะสม 9

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในเมืองไทย ให้ความสนใจด้าน หลักกฎหมาย (legal-rational) และพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน ว่าใครเลือกใคร เมื่อไร อย่างไร การศึกษาโดยยึดหลักกฎหมายดังกล่าว เน้นหลักของการที่จะให้

7 ประหยัด หงษ์ทองคำ. การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร : นวัตกรรมพิมพ์, 2519), หน้า 3-4

8 เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

9 จรรยา สุภาพ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, รายงานการวิจัยและประเมินผลพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการบริหารการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาจากกรณีการเลือกตั้ง แทนตำแหน่งที่ว่าง ของจังหวัดบุรีรัมย์ 28 สิงหาคม 2526 (กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527), หน้า 11.

ให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่าง "บริสุทธิ์ ยุติธรรม" และ เสนอมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เห็นว่าจะสร้างความบริสุทธิ์ ยุติธรรม และ เหมาะสมสูงสุดของการเป็นตัวแทนยิ่งกว่าประเด็นอื่น 10

ส่วนปัจจัยในแง่ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีการศึกษากันน้อยมาก และมักจะเป็นการศึกษาเฉพาะผู้สมัครที่ได้รับการเลือกตั้งแล้ว มีพฤติกรรมหรือบทบาทการเป็นตัวแทนอย่างไรบ้าง หรือทำไมถึงจะได้รับเลือกตั้ง การศึกษากระบวนการหาเสียงเลือกตั้งจากทัศนะของผู้สมัครและพฤติกรรมหาเสียงของผู้สมัคร ได้เริ่มมีการศึกษากันอย่างจริงจัง เช่น การศึกษาของสมบัติ จันทรวงศ์, พิชัย เก้าสาราญ และ เสนีย์ คำสุข ต่างก็ศึกษาคนละแง่มุมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นั้น มีหลายวิธีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับตัวผู้สมัครเองและผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง Maloom E. Jewell และ David M. Olson 11 ได้ศึกษาพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประกอบด้วย

1. เงิน
2. ผู้ช่วยเหลือในการหาเสียง หรือ การจัดองค์กรรณรงค์หาเสียง
3. ประเด็นทางการเมือง
4. การหาข่าวสารกับสื่อมวลชน
5. การปราศรัยหาเสียง
6. การสนับสนุนของพรรคการเมือง

ถ้าผู้สมัครคนใดสามารถมีทรัพยากรเหล่านี้เป็นจำนวนมาก และสามารถที่จะจัดองค์กรของผู้ช่วยเหลือในการหาเสียง (campaign staffs) ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เขาก็มีโอกาสมากที่จะประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้ง สำหรับนักการเมืองสมัครเล่นหรือนักการเมืองหน้าใหม่ไม่เป็นที่รู้จักของสาธารณชน เขาก็อาจต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์หาเสียง ถ้าเขามีความคาดหวังที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง เขาจะต้องสร้างคะแนนเสียงและสร้างความนิยมในหมู่ประชาชนก่อน ซึ่งต่างกับนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลเป็นที่รู้จักและนับถือเป็นอย่างดีของประชาชน

10 ตูรายละ เอียดเพิ่มเติมใน สุจิต บุญบงการ. "รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมกาเลือกตั้งของคนไทย : ศึกษาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2522" (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2525).

11 Malcolm E. Jewell and David M. Olso, American State, Political Parties and Election. (Illinois:The Dorsey Press,1982), pp.159-160.

งานเขียนด้านกระบวนการหาเสียงเลือกตั้ง ในแง่ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะ การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น จะมีปรากฏเฉพาะบทความตามหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้ ศึกษาถึงรายละเอียดและเป็นระบอบอย่างจริงจัง จึงน่าสนใจที่จะศึกษาให้ละเอียดยิ่งขึ้นว่ากระบวนการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น มีแบบแผน หรือการใช้ทรัพยากรที่สำคัญ ในการหาเสียงเลือกตั้งอย่างไรบ้าง มีลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างไปจาก การเลือกตั้งระดับชาติ (การเลือกตั้ง ส.ส.) เพราะเรายังไม่อาจสรุปได้ว่า การหาเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะสมาชิกสภาจังหวัด ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องใช้ปัจจัยและทรัพยากรเหมือนเช่นผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งที่การเมืองในระดับชาติกับการเมืองในระดับท้องถิ่นไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เช่น การศึกษาของ สมบัติ จันทรวงศ์¹² พบว่ามีความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่าง การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น กับการเลือกตั้งในระดับชาติ ผู้สมัครเป็น ส.ส. จะต้องมีความสัมพันธ์โยงใย กับนักการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่บ้าง ไม่มากก็น้อย เพราะสภาพพื้นที่ท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นสมาชิก สภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล กำนันผู้ใหญ่บ้าน ย่อมจะถูกดึงตัวเข้ามาช่วยในการหาเสียงเลือกตั้ง อยู่แล้ว และบุคคลเหล่านั้นทำงานที่สัมพันธ์และคลุกคลีเข้าถึงความทุกข์สุขของประชาชนอย่างแนบแน่น หลีกไม่พ้นที่จะได้พบปะระเภาที่มีบารมี อิทธิพล ตลอดจนฐานะทางการเงินอันมั่นคงและ สมบัติ จันทรวงศ์ ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติ กับนักการเมืองในระดับท้องถิ่น ว่า บุคคล 2 กลุ่มนี้เคยให้การสนับสนุนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งแก่กันมาก่อน หรือ เป็นการ เลื่อนฐานะของกลุ่มนักการเมืองเอง เป็นต้น

เพราะเหตุว่า การเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญต่อระบบการเมือง เป็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง และสร้างความชอบธรรมให้แก่ ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง หรือรัฐบาล การเลือกตั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้กระบวนการทางการเมือง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และเป็นการสร้างประสบการณ์ทางการเมือง แก่ผู้สนใจจะเข้าร่วมการเมืองในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสามารถ ที่จะโน้มน้าวหรือชักชวนให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเกิดความนิยมชมชอบ และผู้สมัคร จะต้องมทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อที่จะสร้างความเชื่อความศรัทธาแก่ ประชาชน จึงน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดที่จะมีขึ้น ในวันที่ 20 ตุลาคม 2533 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งตัวแทนในระดับท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะใช้วิธีการหรือใช้ทรัพยากร ที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงอย่างไร โดยเฉพาะผู้สมัครที่มีคุณสมบัติ ภูมิหลังทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่แตกต่างกัน จะใช้ทรัพยากรดังกล่าวแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไรบ้าง ที่จะให้ได้รับการเลือกตั้ง นอกเหนือไปจากนั้น การใช้ทรัพยากรดังกล่าวระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น กับระดับชาติ มีความเหมือนกันหรือไม่และพอที่จะสรุปได้หรือไม่ว่าทรัพยากรที่สำคัญ ในการหาเสียงเลือกตั้ง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติมีอยู่เหมือนกัน

¹² สมบัติ จันทรวงศ์, การเมืองเรื่องเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2529, หน้า 61-62.

การศึกษาวิจัยนี้ มุ่งศึกษากระบวนการหาเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด โดยศึกษาในแง่ของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า มีการดำเนินการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งอย่างไร ระหว่างผู้สมัครที่มีคุณสมบัติและภูมิหลังที่แตกต่างกัน มีการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงอย่างไร และการใช้ทรัพยากรดังกล่าวของผู้สมัครสมาชิกสภาจังหวัด เหมือนกับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ โดยศึกษาจากกระบวนการหาเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร วันที่ 20 ตุลาคม 2533 ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ

1. ปัญหาที่น่าสนใจในการหาเสียงเลือกตั้ง ส.จ. คือผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียง เหมือนเช่น การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่
2. การใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงของสมาชิกสภาจังหวัดมีลักษณะเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน ระหว่างสมาชิกสภาจังหวัด ที่มีภูมิหลัง บุคลิกภาพ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน
3. ประเด็นที่จะทำการศึกษาคือ ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งที่สำคัญ ๆ คือ เงิน ผู้ช่วยเหลือในการหาเสียง หรือการจัดองค์กรในการหาเสียง ประเด็นทางการเมือง การหาข่าวสารกับสื่อมวลชน การปราศรัยหาเสียง และการสนับสนุนของพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวแล้ว การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงกระบวนการหาเสียง เลือกตั้ง ส.จ. ในแง่ของการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้ง โดยศึกษาตั้งแต่ การสรรหาผู้สมัคร การจัดตั้งกลุ่มการเมือง การจัดองค์กรหาเสียง การสร้างฐานคะแนนเสียงและการรณรงค์หาเสียง
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงยุทธศาสตร์การใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้ง ส.จ. โดยเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรดังกล่าวระหว่างผู้สมัครที่มีภูมิหลัง บุคลิกภาพ หรือประเภทที่แตกต่างกัน
3. เพื่อเป็นการเริ่มต้นศึกษาที่จะนำไปสู่การแสวงหาข้อสรุปทั่วไป (generalization) ว่า ไม่ว่าจะ เป็นการเลือกตั้งในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่น ผู้ที่จะได้รับเลือกตั้งคือผู้ที่สามารถแสวงหา รักษา และใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียง ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเข้าถึงชนชั้นผู้นำในท้องถิ่น
4. เพื่อให้การศึกษานี้ เป็นการศึกษาทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งเชิงวิชาการเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการหาเสียง เลือกตั้งในกรณีใกล้เคียงกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและนำไปปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งให้เป็น "การเลือกตั้ง" ที่แท้จริง

3. สมมติฐาน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งแต่ละครั้ง จะพบว่าผู้สมัครจะมีคุณสมบัติส่วนตัวในด้านต่าง ๆ และมีทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงที่แตกต่างกัน ถ้าศึกษาจากผู้ได้รับการเลือกตั้ง จะพบว่าบรรดาผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งก็ยังคงมีคุณสมบัติส่วนตัวในด้านต่าง ๆ และใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ถึงแม้ว่าจะสมัครในเขตเดียวกัน หรือได้ผ่านสนามแข่งขันมาด้วยกัน ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือจะต้องมีหรือใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ที่มีสิ่งนี้แตกต่างกันอย่างมากมายก็สามารถที่จะได้รับการเลือกตั้งได้เหมือนกัน

เมื่อได้ศึกษาถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ และทบทวนถึงทฤษฎีต่าง ๆ แล้ว จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า "ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้ง คือ ผู้สมัครที่สามารถนำคุณสมบัติส่วนตัวที่มีอยู่ประกอบกันใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงที่ตนเองมีอยู่หรือสามารถแสวงหาได้ไปเพื่อให้ตนเองได้รับความพึงพอใจมากที่สุดจากผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียง โดยใช้ผ่านทางผู้นำชุมชนต่าง ๆ"

4. นิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในการศึกษา

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นับตั้งแต่การเตรียมตัวก่อนการเลือกตั้ง การวางแผนในการหาเสียงเลือกตั้ง การจัดคณะผู้ช่วยเหลือฝ่ายต่าง ๆ รวบรวมขึ้นเป็นศูนย์รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือศูนย์ประสานงานของกลุ่มการเมืองประชาสัมพันธหาเสียงเลือกตั้ง ในรูปของแผ่นปลิว บ้ายโฆษณา และอื่น ๆ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกลุ่มผู้ช่วยเหลือกระทำให้ในการหาเสียงเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นที่รู้จักและนิยมชมชอบของประชาชน การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจึงเกี่ยวข้องกับคน วัสดุอุปกรณ์ เงิน และการจัดการต่าง ๆ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีทรัพยากรจำนวนมาก จะมีกระบวนการรณรงค์หาเสียงอย่างกว้างขวาง และในทางตรงกันข้ามผู้สมัครที่มีทรัพยากรจำกัด การรณรงค์หาเสียงก็จะอยู่ในขอบเขตที่จำกัดด้วย

ยุทธวิธีหาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนนำมาใช้ในการรณรงค์หาเสียง ซึ่งอาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะตัวหรือความสามารถของผู้สมัคร วิธีการหาเสียงจะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ของคนในสังคม ค่านิยมของสังคม (social value) อุดมการณ์ทางการเมือง (political ideology) และบรรทัดฐานทางสังคม (social norms) ด้วยยุทธวิธีในการหาเสียงเลือกตั้งจึงเป็นวิธีการหาเสียงสำคัญของผู้สมัครแต่ละคนเน้นในการหาเสียง เพราะต่างก็คาดหมายว่าจะ เป็นวิธีการหาเสียงที่จะทำให้ตนได้รับชัยชนะในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

หัวหน้าคะแนน หมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลที่ทำงานหาเสียงช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีอยู่หลายระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล หัวหน้าคะแนนเป็นกลุ่มชนชั้นนำหรือผู้นำในท้องถิ่น เป็นผู้ชี้เสียงในทางใดทางหนึ่ง ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายทุนเงินกู้

อดีตข้าราชการที่มีผู้นับหน้าถือตา นักเลง เจ้ามือหาย นายหน้าค้าที่ดิน เป็นต้น หัวคะแนนจึงมักเป็น ผู้ที่รู้จักประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งอย่างกว้างขวาง มีอิทธิพลที่จะชักจูงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคล้อยตามได้ โดยเฉพาะ ประเด็นที่จะลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินทุนในการหาเสียงจำนวนมากนิยมจัดตั้งหัวคะแนนตามหน่วยเลือกตั้งให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ หรือตามจำนวนคะแนนเสียงที่ประเมินว่าจะทำให้สามารถชนะการเลือกตั้ง เพราะระบบหัวคะแนนมีความจำเป็น ต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก โดยเฉพาะ เงิน ค่าตอบแทนการทำงานของบรรดาหัวคะแนน และเงินที่หัวคะแนนจะต้องนำไปเลี้ยงผู้มีสิทธิออกเสียงหรือให้การอุปถัมภ์ในรูปแบบต่าง ๆ

ทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ เงิน ผู้ช่วยเหลือในการหาเสียง หรือการจัดองค์กรในการหาเสียง ประเด็นทางการเมือง การหาข่าวสาร และการสนับสนุนจากพรรคหรือกลุ่มการเมือง

ส.ส. หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ส.จ. หมายถึง สมาชิกสภาจังหวัด

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด เขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ในการเลือกตั้งวันที่ 20 ตุลาคม 2533

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หมายถึง ผู้ที่มีสัญชาติไทย โดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง สำหรับผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าว จะต้องมีความสมบูรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับ รับหรือเคยรับราชการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ หรือสภาแห่งท้องถิ่น กรรมการสภาตำบล กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ตนเองหรือคู่สมรสเสียหรือเคยเสียภาษีรายได้ บุคคลธรรมดาหรือภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมาย หรือมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทยติดต่อกันไม่น้อยกว่าสิบปี

เขตเลือกตั้ง หมายถึง อำเภอซึ่งจัดเป็นเขตอันจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด

หน่วยเลือกตั้ง หมายถึง ท้องถิ่นที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ที่เลือกตั้ง หมายถึง สถานที่ที่กำหนดให้ทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

5. ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง "ยุทธศาสตร์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด อำเภอเมืองสมุทรสาคร

จังหวัดสมุทรสาคร มุ่งแสวงหาคำตอบว่าการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด มีความแตกต่างหรือเหมือนกันกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกจากนั้นจะศึกษาเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรดังกล่าว ระหว่างผู้สมัครสมาชิกสภาจังหวัดที่มีภูมิหลังและคุณลักษณะที่แตกต่างกัน จะใช้ทรัพยากรแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร โดยจะทำการศึกษาเฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด เขตเลือกตั้งอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2533

การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (case study) หรือการวิจัยโดยวิเคราะห์เจาะจง (focussed analytical research) เพื่อมุ่งค้นคว้าหารายละเอียดของเรื่องนี้ให้ลึกซึ้งลงไป ซึ่งเป็นการเริ่มต้นในการศึกษาเพื่อให้มีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวอย่างกว้างขวาง จนสามารถนำไปสรุปหรือข้ออธิบายทั่วไป (generalization) ของการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และกระบวนการหาเสียงเลือกตั้ง

ผู้ศึกษาวิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและภูมิหลังของผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งกับการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ตนได้รับเลือกตั้ง โดยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นักวิชาการได้ศึกษาวิเคราะห์ไว้อย่างกว้างขวางตลอดจนแนวความคิดระบอบปกติกัมภีร์ โครงสร้างอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาในระดับท้องถิ่น (จังหวัด) ลงไปจนถึงระดับชุมชน (หมู่บ้าน)

6. แนวทางและวิธีการศึกษา (methodology)

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) อาศัยการเก็บข้อมูลที่เน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (dept interview) และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) จะกำหนดผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการจัดพวก (classificatory) เพื่อมุ่งศึกษาค้นคว้าหารายละเอียดของเรื่องที่ต้องการศึกษาให้ลึกและเฉพาะเจาะจง สามารถทราบถึงสภาพแวดล้อมของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน จะดำเนินการรณรงค์หาเสียงด้วยวิธีที่แตกต่างกันอย่างไร ได้กำหนดวิธีการและแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวทางการศึกษา

ศึกษารอบแนวทางความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเพื่อศึกษาและกำหนดทรัพยากรสำคัญที่ผู้สมัครใช้ในการรณรงค์หาเสียง ว่ามีอะไรบ้างที่น่าสนใจ แนวความคิดเกี่ยวกับประเภทหรือลักษณะของผู้สมัคร เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการแบ่งประเภทของผู้สมัคร ส.จ. ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษา จะจำแนกออกมาเป็นพวก ๆ โดยวิธีการจัดพวก (classificatory) ใช้ปัจจัยทางด้านอิทธิพล อำนาจทางการเมือง ประสบการณ์ทางการเมือง และแบบแผนการพัฒนาวิชาชีพทางการเมือง ฐานะเศรษฐกิจซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1. นักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล (inflential professional politicians)
2. นักการเมืองอาชีพ (professional politicians)
3. นักการเมืองผู้เริ่มต้น (political arrivistes)
4. นักการเมืองสมัครเล่น หรือผู้ฉวยโอกาสทางการเมือง (political amatures or political opportunists)

สำหรับทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครที่จะนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. เงิน
2. ผู้ช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียง หัวคะแนน และการจัดองค์การรณรงค์หาเสียง
3. ประเด็นทางการเมือง และการปราศรัยหาเสียง
4. การรวบรวมและหาข่าวสารการเลือกตั้ง
5. การสนับสนุนของพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจะเลือกผู้สมัครที่มีคุณสมบัติทั้ง 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เป็น 20 คน โดยการจับสลากเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์เจาะลึก (dept interview) แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงเปรียบเทียบ (comparative content analysis) เพื่อจะหาข้อสรุปหรือแนวโน้มของข้อมูลเพื่อยืนยันหรือปฏิเสธสมมุติฐานอย่างถูกต้องที่สุดต่อไป

2. วิธีการศึกษา

2.1 วิจัยเอกสาร (documentary research) จะทำการศึกษารวบรวมแนวความคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ลักษณะหรือประเภทต่าง ๆ ของผู้สมัครและนักการเมืองแนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจทางการเมืองในชุมชน ระบบอุปถัมภ์ (patron-client) ในสังคมไทย เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการอ้างอิงเพื่อยืนยันวิเคราะห์และสรุปประเด็นต่าง ๆ เอกสารที่นำมาศึกษา ได้แก่ หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความต่าง ๆ

2.2 การวิจัยสนาม (field research) การวิจัยสนามถือเป็นส่วนสำคัญของวิธีการศึกษานี้ เพราะเป็นการศึกษาในด้านพฤติกรรมการณ์การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร โดยศึกษาตัวผู้สมัคร ดังนั้น การจะให้ข้อมูลอย่างแท้จริงต้องดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ

2.2.1 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยผู้ศึกษาจะเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะผู้ฟังการหาเสียง และผู้ติดตามผู้สมัครเป็นบางครั้งบางคราว ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2533 ถึงวันที่ 20 ตุลาคม 2533

2.2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (dept interview) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้สมัครที่ได้กำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้สมัครเพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง หรือยืนยันความถูกต้องจากการสังเกตการณ์ว่า ได้ข้อเท็จจริงถูกต้อง

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรม กระบวนการหาเสียงเลือกตั้ง ส.จ. ในความเป็นจริงที่มีรูปแบบ ขั้นตอนอย่างไรบ้าง มีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างไปจากการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ส. อย่างไร
2. ทำให้ทราบถึง การใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส.จ. เพื่อให้ตนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง
3. เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะศึกษาถึงทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีอะไรบ้าง และจะใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

8. การนำเสนอข้อมูล

การเสนอเรื่อง "ยุทธศาสตร์การใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงศึกษา เฉพาะกรณีการเลือกตั้ง ส.จ. เขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร แบ่งออกเป็น

บทที่ 1 บทนำ เป็นการเสนอรูปแบบของสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐาน ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา แนวทางและวิธีการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 แนวทฤษฎีและผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง เป็นการเสนอแนวความคิด ทฤษฎี ที่นำมาเป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ เช่น แนวความคิดที่ให้แบ่งประเภทของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ของ Chong Lim Kin และของพิชัย แก้วสวราวุฒ แนวความคิดเกี่ยวกับทรัพยากรที่สำคัญในการ รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ Malcom E. Jewell และ David M. Olson แนวความคิดที่เกี่ยวกับการ รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง แนวความคิดเกี่ยวกับชนชั้นชนและ โครงสร้างอำนาจชุมชน แนวความคิด เรื่องระบอบอุปถัมภ์ รวบรวมสรุปผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ และได้สรุปแนวความคิดที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี

บทที่ 3 สภาพทั่วไปของการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมุทรสาคร เป็นการเสนอ ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดของจังหวัดสมุทรสาครในอดีต สภาพทั่วไปทางภูมิประเทศ ทางเศรษฐกิจ สภาพความเป็นอยู่และการตั้งถิ่นฐานของประชากร เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษา วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดที่ทำการศึกษา เช่น ภูมิหลัง ของผู้สมัคร คุณสมบัติของผู้สมัครด้านต่าง ๆ รวมทั้ง ได้แบ่งประเภของผู้สมัครเพื่อประโยชน์ในการ ศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์ในการรณรงค์หาเสียง เป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์ในการหาเสียง เลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคนแต่ละฝ่าย กลวิธีในการดำเนินการทางการเมืองของผู้สมัครก่อนระหว่าง และหลังจากการรณรงค์หาเสียงในครั้งนี โดยจะศึกษาวิเคราะห์กลยุทธ์ทางการเมืองของสมาชิก สภาจังหวัดก่อนจะมีการเลือกตั้ง ที่เป็นปัจจัยต่อการรณรงค์หาเสียง กลยุทธ์ในการรวมกลุ่มผู้สมัคร หรือจัดตั้งกลุ่มผู้สมัครเพื่อการรณรงค์หาเสียงที่มีประสิทธิภาพ และวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ในการใช้ ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์ หาเสียงของผู้สมัครแต่ละประเภ

บทที่ 5 วิธีการรณรงค์หาเสียง เป็นการวิเคราะห์ถึงขั้นตอน และวิธีการในการ หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ปรากฏในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งครั้งนี

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ